

*Четверик А. Р., магістр, Колосніченко М. В., проф.,
Герасименко О. Д., доц., Приходько-Кононенко І. О., доц.*
Київський національний університет технологій та дизайну
**АПСАЙКЛІНГ – СУЧАСНИЙ МЕТОД ДИЗАЙН-ПРОЕКТУВАННЯ
ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ**

Анотація. У статті розглянуто альтернативні методи проектування ювелірних виробів, використовуючи метод дизайн-проектування апсайклінг. Проаналізовано особливості застосування даного методу як всесвітньо відомими брендами, так і менш знаменитими компаніями. Доведено актуальність використання методу дизайн-проектування апсайклінг у виготовленні нових ювелірних виробів.

Ключові слова: апсайклінг; ремодельовання; ювелірні вироби; прикраси; виробництво.

Chetveryk A. R., Kolosnichenko M. V., Gerasymenko O. D., Prykhodko-Kononenko I. A.
Kyiv National University of Technologies and Design

UPCYCLING – A MODERN METHOD OF JEWELRY DESIGN

Abstract. The article discusses alternative methods of jewelry design using the upcycling design-design method. The peculiarities of the application of this method by both world-famous brands and less famous companies are analyzed. The relevance of using the upcycling design-projecting method in the manufacture of new jewelry products has been proven.

Keywords: upcycling; remodeling; jewellery; bijoutry; production.

Вступ. С кожним роком збільшується кількість видобутку природних ресурсів, які не встигають відновлюватися – це є одним з чинників, що впливає на підвищення вартості продукції. Це стосується й ювелірної промисловості. Масштабний видобуток золота вимагає значних капіталовкладень, великої кількості обладнання і досвіду для розробки нових родовищ на поверхні та під землею.

На сьогодні приблизно 60% адіючих шахт у світі є поверхневими, решта – підземними. «Проблема в тому, що запаси великих, але менш затратних шахт, наприклад, у Південній Африці, починають закінчуватися, тоді як китайські копальні значно менші й, відповідно, значно дорожчі», – пояснює Росс Норман, аналітик біржового сайту MetalsDaily.com [1].

Для зменшення капіталовкладення та збереження природних ресурсів виробники винаходять та впроваджують нові технічні інновації, однією з яких є апсайклінг. Апсайклінг – вторинне використання застарілих речей. Це процес, який вимагає поєднання таких факторів, як екологічна поінформованість, творчість, інновації і важка робота. Апсайклінг спрямований на розробку продуктів, які поєднують у собі стійкість, доступність, інноваційність та креативність.

Термін «апсайклінг» був запроваджений ще 1994 року німецьким інженером Райнером Плізом. Але перша опублікована книга з апсайклінгу вийшла у 1998 році, написана письменником Гюнтером Паулі, проте книга «Від колиски до колиски: зміна способу виробництва речей» авторів Вільяма Макдоноу та Майкла Браунгарта стала першою, яка отримала широке визнання у 2002 році та викликала інтерес громадськості до цього терміна та його призначення [2].

Постановка завдання. Метою статті є провести аналіз використання дизайн-методу проектування апсайклінг зарубіжними брендами, визначення використання основних технік та технологій виготовлення виробів для розробки авторських ювелірних прикрас для подальшого впровадження у вітчизняне підприємство.

Результати досліджень. Після початку повномасштабної війни багато підприємців зіткнулися з низкою проблем, які ускладнюють як створення нової продукції, так і її реалізацію. Одним із аспектів, є порушення логістичних шляхів. У мирний час 75% зовнішньої торгівлі України припадало на порти, але зараз працюють лише 3 із 7 з них, тому підприємці шукають нові логістичні засоби. Частіше за все продукцію та матеріали доставляють автотранспортом, але ціна та доступ до палива, а також загроза повітряного удару не на багато спрощують постачання [3]. З цими проблемами зіткнулися й ювелірні компанії, тож пошук рішень для створення нових ювелірних прикрас які не вимагають великих витрат при виготовленні є актуальним. Одним з таких засобів є апсайклінг.

В ювелірному виробництві апсайклінгом називається ремодельовання, перепрофілювання та модернізація прикрас. Це передбачає використання старих, зламаних чи ненашених прикрас для створення нового індивідуального ювелірного виробу. Модернізація прикрас дозволяє надати друге життя старій прикрасі, яку споживач більше не використовує. Ремодельовання застосовує уже використаний раніше матеріали, щоб створити щось нове саме так, як цього бажає клієнт. Воно включає в себе декілька методів: переробку та видозмінення первинного (основного) матеріалу. Вибираючи цей метод для створення наступного ювелірного виробу, компанії не тільки зменшують витрати, а й допомагають запобігти будь-якій шкідливий вплив на навколишнє середовище, пов'язаний з видобутком алмазів, дорогоцінного каміння та дорогоцінних металів [4].

Так, англійські ювелірні бренди Sara Handmade Jewellery та Larsen jewellery, не тільки створюють та ремонтують прикраси, однією з послуг, яку надають ці компанії є перепрофілювання ювелірних виробів клієнта. Майстри Sara Handmade Jewellery та Larsen jewellery проводять аналіз отриманих прикрас та дорогоцінного каміння, за результатом якого визначають можливість надання даної послуги. Далі, разом з клієнтом, розробляється новий дизайн та після узгодження усіх деталей починається перепрофілювання ювелірного виробу [5].

*Рис. 1. Перепрофілювання старих каблучок у нову ювелірну прикрасу.
Larsen jewellery*

Апсайклінг достатньо поширений серед виробників, його використовують не лише маленькі фірми, а й відомі бренди. Так, відомий італійський бренд Prada у 2022 році створив нову ювелірну колекцію під назвою Eternal Gold. Усі вироби з цієї колекції були виготовлені із 100% сертифікованого переробленого золота (рис. 2). Колекція поєднує у собі екологічність поряд з, перевіреними часом, ремісничими техніками та дорогоцінним камінням та металами. Усе це інформує про розкіш двадцять першого століття.

Рис. 2. Моносержка нової колекції Eternal Gold, Prada 2022 р.

Колекція розроблена методом remodeling та пропонує твори у стилі неокласики. Браслети зі зміями, мотиви серця, намиста з ланцюжків, чокери зі стрічками – визначають форми вишуканих прикрас, вони також є знаками та символами прихильності та кохання. У центрі уваги золото – матеріал, який вважають стародавнім або, навіть, вічним. Він не підлягає часу та постійно цінується, золото використовується у своїй справжній формі та кольорі [6].

Не варто забувати, що золото та срібло використовують не лише у ювелірному виробництві, а й у промисловому. Так в одному мобільному телефоні у різних деталях знаходиться приблизно 0,25 г срібла та 0,024 м золота, які можна переплавити та використати для створення нових ювелірних прикрас [7]. Саме цим займається британський бренд Lylie. «За статистикою, при видобуванні золота на тонну землі припадає лише 9 грамів золота. Натомість із тони старої електроніки можна отримати 300 грамів золота. Це має величезний потенціал», – розповіла британському Vogue засновниця марки Еліза Уолтер.

У даний час 7% світового золота знаходиться в електроніці, що вийшла з вживання, тому стає ясно, чому все більше ювелірних брендів розглядають електронні відходи як важливий ресурс. Не дивно, що застосувати апсайклінг вирішив й королівський монетний двір Великобританії The Royal Mint, який спочатку займався карбуванням монет та виготовленням медалей. Цього року вони вирішили створити лінію ювелірних прикрас і відразу звернулися до теми сталого розвитку (рис. 3). Як і

Lylie, 886 by The Royal Mint використовують лише золото, отримане зі старої електроніки. Шон Міллард, директор з розвитку 886 by The Royal Mint, який цього року випустив свою першу колекцію ювелірних виробів, виготовлених з електронних відходів обґрунтував такий вибір тим, що на рік виготовляється 50 мільйонів тон електронних відходів і їх задачею є відновлення втраченого золота й додав, що не розуміє чому продовжується видобуток цього металу з землі [8].

Використання електронних відходів також допоможе залучити більше клієнтів до з'ясування того, звідки насправді беруться їх прикраси вважає Домінік Джонс, креативний директор 886 by The Royal Mint. На його думку це новий потік матеріалу, це не просто переробка, це зберігання дорогоцінного металу [8].

Рис. 3. Перша ювелірна колекція Королівського монетного двору виготовлена із перероблених електронних відходів

Цей аспект має вирішальне значення і для французької компанії Courbet. «З екологічного погляду перероблене золото – найкращий варіант, оскільки дві третини золота планети вже видобуто», – коментує Шарлотта Даєн, директор з комунікацій бренду та керівник відділу корпоративної соціальної відповідальності. Так як компанія використовує вирощені в лабораторії діаманти для своїх прикрас для них важливо, щоб їх золото мало високотехнологічний імідж. Можливість запропонувати клієнтам прозорість по всьому ланцюжку поставок – ще одна перевага використання відновленої електроніки. «Під час переробки ювелірних виробів більшу частину часу ви не знаєте, звідки беруться ювелірні вироби, і їх неможливо відстежити», – пояснює Даєн.

«Ланцюжок поставок дуже важливий для Courbet, тому що ми хочемо знати походження кожного матеріалу, який ми використовуємо» [8].

Не варто забувати й про срібло, яке також знаходиться у електронних пристроях. Рокіо та Джордж, пара, яка створила іспанський ювелірний бренд Simuero, використовують у своїй роботі тільки переплавлене срібло, натуральне напівдорогоцінне каміння та переплавлений віск, а всі свої прикраси виробляють тільки на замовлення, щоб не залишати надлишків [9].

Якщо казати про використання апсайклінгу у вітчизняних ювелірних виробках, то на сьогодні українські ювелірні компанії не надають таку послугу, як ремодельовання. На відміну від приватних майстрів. Також вони не використовують перероблене золото чи срібло ні зі старих прикрас, ні зі старої електроніки. Але, якщо це відбувається, виробники цього не афішують. Зараз одним з завдань українських ювелірних брендів є відновлення та продовження функціонування. У подальшому досвід закордонних виробників можливо впровадити в Українське виробництво ювелірних виробів, завдяки цьому зменшиться кількість капіталовкладень та це допоможе запобігти шкідливого впливу на навколишнє середовище.

Висновки. Проаналізовано застосування методу дизайн-проектування апсайклінг зарубіжними компаніями та брендами для створення ювелірних прикрас. Виходячи з вищесказаного робимо висновок – використання даного методу вирішить декілька проблем українських виробників, а саме: зменшується кількість витрат, пов'язаних з ускладненням доставки нових матеріалів; дозволяє зменшити негативний вплив на навколишнє середовище. Це доводить, що дані методи є актуальними на сьогодні.

Список використаної літератури

1. Скільки запасів золота залишилось у світі. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-54462880>.
2. What Exactly Is an Upcycling Collection and Why Are Brands Doing It? URL: <https://elle.education/business/what-exactly-is-an-upcycling-collection-and-why-are-brands-doing-it/#:~:text=Upcycling%20and%20Recycling%3A%20A%20Reborn,aforementioned%20term%20of%20E2%80%9Cupcycling%20%80%9D>.
3. Военна логістика: проблеми українського експорту залишаються невирішеними. URL: <https://gmk.center/ua/posts/voennaya-logistika-problemy-ukrainskogo-eksporta-ostajutsya-nereshennymi-2/>
4. Remodelling and Redesigning Jewellery. URL: <https://sarahandmadejewellery.com.au/remodelling-jewellery>.
5. Jewellery Remodelling. URL: <https://www.larsenjewellery.com.au/services/jewellery-remodelling>.
6. Prada Eternal Gold. URL: <https://www.prada.com/ww/en/pradasphere/campaigns/2022/prada-fine-jewelry-eternal-gold.html>.
7. Золото в Lost Ark: Як швидко заробити і на що витратити? URL: <https://zlotystudent.com.ua/zoloto-v-lost-ark-yak-shvidko-zarobiti-i-na-shho-vitratiti/#:~:text=%D0%A1%D1%80%D1%96%D0%B1%D0%BB%D0%B0%20%D0%B7%20%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D1%84%D0%BE%D0%BD%D1%83%20%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8,%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%201%2D2%20%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D1%80%D0%B8>.
8. Meet The Brands Creating Jewellery From Our Old Smartphones And Laptops. URL: <https://www.vogue.co.uk/fashion/article/e-waste-jewellery>.
9. Simuero. About. URL: <https://simuero.com/pages/about>.